

נא להתלבש בהתאם: למה התורה עושה עניין מבגדים?

דונאלד טראמפ שהה בביקור נשיאותי בתאילנד ונכנס לשוק. הוא רכש בד יוקרתי, ניגש לחייט וביקש לתפור לו חליפה. החייט בחן את הבד ואמר: "מצטער אדוני, זה יספיק רק לז'קט". למחרת המריא טראמפ ללונדון, ניגש לחייט צמרת מקומי וגם הוא אמר: "זה יספיק בקושי למכנס".

טראמפ שב לארצות הברית ובדרך למגדל טראמפ בניו יורק עצר אצל החייט שלו במנהטן ושאל אם אפשר לעשות משהו עם הבד הזה? "בוודאי, אמר החייט, אתפור ממנו שתי חליפות וזוג מכנסיים".

"מה, אז למה מחוץ לארצות הברית לא הספיק הבד לכלום?!". – "אה, מרחוק, מחוץ לארצות הברית, אתה נראה הרבה יותר גדול ממה שאתה..."

על פניו, אין הרבה קשר בין האדם ובין הבגדים שהוא לובש. הבגד הוא לא יותר מכלי עבודה, כיסוי חיצוני שהלובש עוטה על עצמו לצורך היחסים על הזולת. זאת עובדה שאנחנו מקדישים מחשבה לבחירת לבוש כאשר רוצים להרשים אחרים, נניח לפני פגישה לצורך שידוכים, ראיון עבודה או מפגש עם משקיעים, אבל ככל שהקשר עם האנשים הקרובים מתהדק, נושא הלבוש תופש פחות מחשבה.

וכאן עולה שאלה מעניינת שיש לה השלכות בכל תחומי חיינו: למה התורה עושה כזה עניין מבגדים? איך זה שתורת ישראל - שמניחה כל כך הרבה דגש על עיצוב האישיות הפנימית של האדם, כמו שאומרים בתפילת הבוקר: "לעולם יהא אדם ירא שמים בסתר ומודה על האמת ודובר אמת בלבבו" – מקדישה כל כך הרבה צווים הנוגעים ללבוש?

התפיסה ההלכתית היא שלכל מעשה שעושים יש את הבגד המתאים לו ולכן כשאתה עושה משהו - עליך להתאים לו בגד נאות. ככה זה במצוות בגדי כהונה, בבגדי תפילה בכלל ובבגדי שבת ומועד.

העיסוק בבגדים מגיע לשיאו בפרשיות השבוע הללו העוסקות בהקמת המשכן. בפרשה השנייה שנקרא השבוע, פקודי, ישנם לא פחות מ-31 פסוקים! המתארים לפרטי פרטים כיצד הכינו האומנים את שמונה בגדי הכהן הגדול וארבעת בגדי הכהן ההדיוט. זאת לאחר שפרשת תצווה הקדישה כבר 43 פסוקים! לתאר את הציוויים שקיבל משה מה' באותו נושא.

התורה מעצבת בגדי פאר לכהן הגדול, ולדעת הרמב"ן, הגדרת הבגדים הללו היא "בגדי מלוכה". ה'קונספט העיצובי' שמנחה את סגנון בגדי הכהן היא בגדי הפאר שלבשו המלכים בזמנים ההם.

1. שמות לט,א: ומן התכלת והארגמן ותולעת השני עשו בגדי שרד לשרת בקדש ויעשו את בגדי הקדש אשר לאהרן כאשר צוה ה' את משה.

רמב"ן כה,ב: שיהיה נכבד ומפואר במלבושים נכבדים ומפוארים ... כי אלה הבגדים לבושי מלכות הן כדמותן ילבשו המלכים בזמן התורה ... וכן הדרך במעיל וכותנת, וכתוב (שמואל ב' יג, יח) לגבי תמר בצאתה מחדרו של אמנון): 'ועליה כתונת פסים כי כן תלבשנה בנות המלך הבתולות מעילים' ... והמצנפת ידועה גם היום למלכים ולשרים ... והציץ נזר המלכים הוא, וכתוב 'ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריך בוץ וארגמן', והתכריך הוא המעיל שייעטף בו.

הגמרא מספרת שני סיפורים המעידים על פאר בגדי הכהן הגדול והרושם המלכותי שהותירו על הרואים. סיפור ידוע (שבת לא) עוסק בגוי שעבר על יד בית המדרש ושמע מורה מלמד את פרטי בגדי הכהן הגדול. הגוי התרשם ונכנס לשמאי לומר שברצונו להפוך להיות כהן גדול. שמאי גירש אותו שהרי הוא גוי. הוא נכנס להלל והלל קיבל אותו להתגייר, אבל אמר שקודם הוא צריך ללמוד את דיני הכהונה. התיישב הגוי ללמוד וכאשר הגיע לפסוק 'והזר הקרב יומת', התחלחל שאינו רוצה למות. שכן אף אם יתגייר, הוא יישאר ישראל ולא כהן. אבל כיון שכבר למד, התאהב בדת ישראל והתגייר כדת וכדין.

סיפור שני (יומא ט) אודות שמעון הצדיק שהיה ארבעים שנה כוהן גדול בתחילת ימי בית שני. באותם ימים זרחה שמשו של המצביא הצעיר אלכסנדר הגדול, אלכסנדר מוקדון, שכבש בתוך שנים ספורות חלקים אדירים מהעולם. כשאלכסנדר ביקר במזרח התיכון, הכותים דרשו להחריב את בית המקדש בירושלים. שמעון הצדיק יצא לפגוש את המלך כשהוא לבוש בבגדי הכוהן הגדול והמלך האדיר ירד מסוסו ביראת כבוד להשתחוות לפניו. הוא אמר: הדמות הזו הולכת לפני במלחמותיי ומנצחת אותן.

אבל האמת היא שהנושא הרבה יותר מהותי. זה לא רק שהכוהן נדרש ללבוש בגדים כדי להרשים אחרים, אלא הבגדים עושים אותו לכהן. התורה אומרת כי קידוש הכוהן לעבודתו היה באמצעות לבישת הבגדים ולכן כוהן שעבד מחוסר בגדים – חייב מיתה, כי בלא בגדים הוא כמו זר שעבד בכהונה.

שמות כח, ג: ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתי רוח חכמה ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי – רש"י: לקדשו לכהנו לי – לקדשו, להכניסו בכהונה על ידי הבגדים... 'ולמלא במ את ידם' – על ידי הבגדים הוא מתלבש בכהונה גדולה.

שם כח, מג: והיו על אהרן ועל בניו בבואם אל אוהל מועד... לשרת בקודש ולא ישאו עוון ומתו – רש"י: 'ומתו' – הא למדת שהמשמש מחוסר בגדים חייב מיתה. זבחים יז, א: בזמן שבגדים עליהם – כהונתם עליהם, אין בגדיהם עליהם – אין כהונתם עליהם.

וכאן התמיהה עצומה: איך הבגד עושה את האדם? איך יתכן שתפקידו הנעלה של הכוהן תלו בלבושים חיצוניים? הרי תפקיד הכוהן הוא כולו רוח, לעמוד לפני ה', להתפלל בלב כנוע ולבקש מחילה על חטאי ישראל ומה נוגע המעטה החיצוני בו מכסה את גופו?

ראו תוספת חשובה בהערה¹ שמחדדת מאוד את השאלה.

חשיבות הבגדים אינה נגמרת אצל הכוהן, אלא מקיפה את כל תחומי חיינו: ראשית נשים לב שעצם לבישת בגדים היא צו אלוקי ויצירה אלוקית!. האדם לא חשב מעצמו על המצאת הבגד והאלוקים הוא זה שדרש ממנו לעשות זאת ואף הכין עבורו את הבגדים. בעוד שלפני חטא עץ הדעת היו אדם וחווה ערומים ולא התביישו, שכן כל מחשבתם הייתה מכוונת לשם שמים, אחרי החטא נולד בהם אגו ורצון להנאה – וכאן נולדה הבושה. הם חשו שירדו ממעלתם וכל אחד היה נכלם במחשבות שלו.

ה' התגלה אליהם והגיש להם כותנות עור שתפר עבורם. כך שהבגד הוא החפץ היחיד שהכין האלוקים עבור האדם ולא כמו שאר צרכיו כמו כלי המחרשה והמזון שיצר בעצמו. יש ללמוד מכך כי

¹ **פענוח סגולת הכהונה:** התמיהה גדולה יותר לאור הבנת מהות הכהונה: תופעת הכהונה היא נושא מרתק: הכוהן אינו חייב להיות ירא שמים במיוחד ולא גאון הדור, הוא יכול לעמוד ולהחליף בדיחות עם כולם, אבל כשמגיע החזן לברכת הכהנים, כולם מרכינים ראשם לשמוע ממנו את ברכת האלוקים. מדוע? מה כוחו? התשובה נמצאת ברגע הולדת הכהונה: לאחר שהתגלה ה' אל משה בסנה ומינה אותו להיות גואל ישראל, משה סירב בטענה שיש לו אח גדול ממנו, רהוט ומרשים יותר. ה' השיב: "אהרן אחיך הלוי ידעתי כי דבר ידבר הוא וגם הנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמח בליבו". אהרן הוא אדם יוצא מגדר הרגיל, שונה מכל מה שאנו מכירים, הוא לא אחד שיקטר 'למה אחי הצעיר עקף אותי', אלא ישמח עם הזולת בלב שלם. אומרת הגמרא כי זה הרגע בו זכה אהרן בכהונה: **שבת קלט, א:** "בשכר וראך ושמח בליבו זכה לחשן המשפט על לבו". ספר הזוהר מוסיף כי התכונה הזאת עברה בירושה לכל צאצאי אהרן. שהרי 'מידות', אופי, עוברים בירושה מדור לדור. הזוהר מוכיח זאת מכך שכל כהן שנפגוש הוא טיפוס מעורב בין הבריות, אכפתי ונושא באחריות. **זוהר ג קמה, ב:** "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא (מלאכי ב) - כהן גדול שלמטה נקרא מלאך ה', משום שבא מצד החסד... ולכן לא נמצא כהן שבא מצד הגבורות". בכך מובן מה שהכוהן קיבל את הזכות לברך ישראל, משום שהוא "טוב עין". הוא מברך אחרים "באהבה" ומבקש את צרכיהם כאילו הם צרכי עצמו וזה התנאי הראשון לברכה. בכך מבאר הרבי מליובאוויטש נקודה נפלאה נוספת (ליקוטי שיחות כז/88): הכרעת דין המצורע תלויה בידיו של הכוהן. התורה אינה מפקידה זאת בידי חכם (כף הרגיל שמפנים שאלות הלכתיות לרב), גם לא בידי רופא, אלא בידי הכוהן. ולכאורה מה הכשרתו הרפואית שהופכת אותו להיות מומחה לנגעים? יתירה מכך: אם הכוהן אינו בקי בדיני נגעים, עליו להביא רב ולהתייעץ אתו, אבל הוא עצמו זה שצריך להכריע על סמך דברי הרב אם הלה טהור או טמא. מה הרעיון? שכן רק אדם טוב רשאי להכריז על יהודי: "טמא". רק בעל מידות נאצלות שיועד לחוש כאב של הזולת ולהרגיש מה זה יהיה בשבילו להיכנס לבידוד שבוע ימים – מורשה להכריז על יהודי אחר: "בדד ישב". וכל זה מחזק את השאלה: מה לכוהן וללבושים חיצוניים? הרי מה שעושה אותו לכוהן הוא האופי האצילי שלו?

לבישת הבגד אינה נובעת מרצונו החופשי של האדם. הוא עשוי להרגיש בנוח להיות ערום כחיית השדה, והלבישה היא צו אלוהי.

בהמשך לכך קובעת ההלכה שהאדם חייב להיות לבוש תמיד. בין כשהוא בין אנשים ובין כשהוא שוהה לבדו ואפילו כשהוא שוכב תחת השמיכה. זאת הלכה מפתיעה לאור ההנחה המקובלת שהבגד נועד בשביל האחרים, ובכל זאת קובעת ההלכה שחייבים לבוש אפילו כששוהים לבד ואפילו תחת השמיכה כשהוא לא רואה את עצמו.

שולחן ערוך אדמו"ר הזקן סעיף ב: מדת הצניעות שיבח הכתוב במקומות רבות וחכמים צוו בה לכל אדם להיות צנוע בכל אורחותיו ולא להתנהג בפריצות אפילו שלא בפני הבריות אלא בינו לבין עצמו ... ואפילו כשהוא יחידי בלילה ובחדרי חדרים צריך לנהוג בצניעות ובושת לפני הקב"ה אשר מלוא כל הארץ כבודו ... ולכן לא יגלה את בשרו ואפילו מעט כל מה שדרכו להיות מכוסה בבגדים לעולם. ואפילו כשישן על מיטתו בלילה יכסה כל בשרו בסדין. ואפילו כשנכנס לבית הכסא לעשות צרכיו שצריך לגלות בשרו לא יגלה רק כמה שצריך לבד ולא יותר על הצורך אפילו מעט.

מצוות הלבוש נוגעת גם לתפילה: התפילה דומה לכהן המקריב קרבן ולכן המתפלל צריך להדר במיוחד בבגדים נאים (ולא להתפלל עם בגדי בית או בגד עבודה מלוכלך).

שולחן ערוך שם סימן צח: התפלה היא במקום קרבן ולכן צריך ליזהר שתהא דוגמת הקרבן ... וראוי שיהיה לו מלבושים נאים מיוחדים לתפלה כמו בגדי כהונה, אלא שאין כל אדם יכול לבזבז על זה ומכל מקום טוב שיהיו לו מכנסיים מיוחדים לתפלה משום נקיות.

בנוסף, ישנו חיוב כפול ללבוש בגדים נאים לכבוד שבת ויום טוב. עוד נאמר שתלמיד חכם שנמצא רב על בגדו חייב וכו'. וכך תלמידי ישיבה ויהודים חרדים בכלל לובשים סט מיוחד של בגדים שמאפיין אותם משאר ההמון.

והשאלה המתבקשת היא כאמור: מה ליהודים יראי שמים ולעיסוק בבגדים? איך תחומים כל כך רחניים ופנימיים כמו תפילה והרגשת שבת מתמקדים בנושא חיצוני שנועד למראית עין?

ב. התמיהה גדולה ומרתקת יותר. נתבונן בדברים היטב ונגלה היפוך דרמטי בתפקידו של הבגד. ספר שמות מציג היפוך במשמעותם של הבגדים לעומת המובא בספר בראשית.

בספר בראשית משמש הבגד לשם הסתרה, טשטוש ורמייה. הבגד אינו עושה את האדם, אלא מחביא את אישיותו האמיתית ויוצר מצג שווא בפני האדם העומד מולו. נפתח עם הפסוק הבא:

3. ישעיה כד, טז: ובגד בוגדים בגדו.

הנביא ישעיה מקשר בין המילה "בגד" למילה "בגידה" ורומז שהם מאותו שורש. [יצוין גם שהמילה "מעיל" מזכירה את המילה "מעילה"]. הקשר בין השניים מופיע במקום נוסף: בעת שנכנס יעקב לקבל את הברכות כשהוא לבוש בבגדי אחיו, עשו, אומרת התורה:

בראשית כז, כז: וירח את ריח בגדיו ויברכהו – סנהדרין לז: אמר רבי זירא אל תקרי בגדיו אלא בוגדיו [שאפילו בבוגדיו יש ריח טוב וראויים לברכה]. בשכנותו של רבי זירא היו גרים בריונים והיה מקרב אותם כדי שיחזרו בתשובה. והיו החכמים מקפידים עליו שהיה מקרבם. כשמת רבי זירא אמרו אותם בריונים, עד עכשיו היה רבי זירא מתפלל עלינו ועכשיו מי מתפלל? הרהרו בליבם ושבנו בתשובה.

ואכן בספר בראשית ישנם כמה מופעים של בגדים וכולם משמשים באותו מובן: לשם הסתרה והכחשה. יצירת הבגד הראשונית לאחר חטא עץ הדעת, נועדה להסתיר את האיברים המוצנעים וביקר לכסות את ההרגשה הפנימית כלפי התחום האישי. שהרי כל עוד היה האדם בגדלותו, לפני החטא, לא נצרך לבגדים.

האזכור השני של הבגדים הוא הסיפור שהוזכר לעיל: "בא אחיך במרמה ולקח ברכתך". יעקב משתמש בבגדי עשו כדי להסתיר את זהותו ולהציג את עצמו כעשו.

בהמשך, אחי יוסף מציגים את כתונת יוסף כשהיא טבולה בדם ואומרים שקר: "טורף טורף יוסף חיה רעה אכלתהו". הם מטשטשים ראיות ומכסים על מעשה המכירה באמצעות הבגד.

גם תמר מכסה עצמה בצעיף כדי להטעות את יהודה בזהותה האמיתית. ולבסוף, אשת פוטיפר מציגה את הבגד העליון של יוסף שנשאר בידה, במטרה להעליל עליו תקיפה שלא הייתה.

אם כן, הבגד נתפס בצורה שלילית, כאמצעי להכחשה והסתרה, משהו שבעולם אידיאלי שלפני החטא אפשר להסתדר בלעדיו. ואולם ספר שמות הופך את המגמה ומקדיש עשרות פסוקים כדי לפאר ולהלל את הבגד כמכשיר שהופך את הכוהן למשרת ה' ואת האדם הרגיל המתפלל למי שעומד לפני מלך מלכי המלכים.

אז מה משמעות הבגד בכלל ובגדי הכהונה בפרט?

ג. נפתח עם סיפור מופלא (התפרסם בשיחת השבוע): ליל פורים תש"ס (2000), לפני עשרים שנה בדיוק. טנדר הפיג'ו של בית חב"ד קריית-ארבע יצא מבסיס צה"ל בחברון לכיוון היעד הבא: מחסום תרקומייה. בתוך הרכב ישבו שבעה בחורי חב"ד שיצאו לשמח את החיילים בשמחת החג ולקרוא את המגילה. בראש הקבוצה עמד צעיר נמרץ בשם מנדי אופן ולידו ישב אחיו הצעיר, שמוליק.

בשעה 21:20 בלילה, 300 מטר ממחסום תרקומייה, נפתחה אש תופת לעבר הרכב. חוליית מחבלים רצחנית ארבה בעיקול הכביש ושיגרה מטחי ירי. נהג הרכב סחט את הדוושה עד שהגיע אל המחסום. שמוליק אופן קרס על הכביש. הקליע חצה את צווארו מצד לצד ונבלם במרחק סנטימטר מהעורק הראשי. מצבו היה אנוש. החובשים הרדימו אותו והעלו במהירות על אמבולנס. לפנייהם עמדה דרך של כחמישים דקות לירושלים והחובש העריך כי הפצוע לא ישרוד את הנסיעה. לפתע האיר זרקור רב עוצמה את שמשות האמבולנס וסימן לנהג לעצור. זה היה מסוק צבאי. בתוך דקות הובהל שמוליק לחדר המיון והרופאים פתחו במאבק על חייו. שמחת הפורים נמהלה בתפילות ואכן, נס ההחלמה היה מהיר. בבוקר התעורר שמוליק וביקש להניח תפילין. מצבו הוטב במהירות עד ששוחרר לביתו בריא ושלם.

מה שנתר לא ברור הוא איך הגיע המסוק? התשובה מדהימה: כתחפושת פורימית, מנדי אופן השיג מדים נושאי דרגות סגן-אלוף. במהלך הנסיעה ברכב, היה לאחיו שמוליק קר ומנדי העביר לו את החולצה. כשהחובשים השכיבו אותו על הקרקע ליד האמבולנס, אחד מהם ראה בחושך את הדרגות על כתף הפצוע ודיווח על סגן אלוף שנפגע קשה בפיגוע. נוצר לחץ בפקוד הבכיר ומסוק יצא לשטח...

ההסבר הפשוט למצוות בגדי הכהונה נמצא בתורה עצמה: "ועשית בגדי קודש ... לכבוד ולתפארת". הבגדים לא נועדו עבור הכוהן אלא כעשיית רושם על הקהל שמתבונן בו. אנשים מגבשים רושם ראשוני על אדם לפי הבגדים שהוא לובש. השדר הראשון שמעביר האדם לגבי עצמו הוא ההופעה החיצונית שלו, מרושלת או מטופחת (וידוע ש'אין הזדמנות שנייה להתרשמות ראשונה...'). ולכן הכוהן חייב להתכבד בבגדי מלוכה כי זה מה שהוא מייצג.

4. שבת קיג, ב: כתוב בישיעה [על חיילי סנחריב]: 'ותחת כבודו, יקד יקוד כיקוד אש' - אמר רבי יוחנן: ותחת כבודו ולא כבודו ממש יישרף [היינו שגופו שתחת בגדיו יישרף]. כי רבי יוחנן לטעמיה שהיה קורא לבגדיו – 'מכבדיו'.

כך דורשים חז"ל לגבי יום השבת: המילה "וכבדתו" מלמדת שצריך להחליף בגדים בשבת, שכן הבגד מעורר כבוד ומייצר כלפי הלוּבש רושם ראשוני מכובד².

² **בדיחה:** צעיר ישראלי נסע לפגוש משקיעים בלונדון והתייעץ עם חבר מה ראוי ללבוש כדי לעשות רושם טוב. החבר אמר לקחת ז'קט. הוא נפגש עם המשקיעים במשך שבוע ימים והרשים אותם. לפני שנפרדו, ניגש אליו המשקיע הראשי ואמר: "טוב שבת עם ז'קט, אבל פעם הבאה אל תביא ז'קט אחד לשבוע ימים..."

שולחן ערוך רבנו הזקן רסב,ג: חייב כל אדם להשתדל שיהיו לו בגדים נאים לשבת שצריך לכבד השבת בכסות נקיה... ובדברי נביאים נאמר 'וכבדתו מעשות דרכיך' ודרשו חכמים 'וכבדתו - שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול'... שהמלבוש נקרא כבוד שהוא מכבד את האדם כשבא למקום שאין מכירים אותו ורואים אותו לבוש בגדי חמודות אזי הם מכבדים אותו.

נעמיק בכך יותר: ישנו יסוד גדול שמובא בכמה מחשובי המפרשים (ראו ספורנו לא, יח ועוד, אף שאינו תואם את הגישה החסידית). ידועה השאלה מה מטרת המשכן? לשם מה ציווה הקב"ה לבנות עבורו בית והרי 'מלוא כל הארץ כבודו' ומה שייך לדוחסו בתוך בית מוגבל? כך הקשה שלמה בעצמו כשהצטווה על בניית בית המקדש: "השמים ושמי השמים לא יכלכלוך ואף כי הבית הזה?!".

יש מבארים שבניית הבית הייתה תוצאה ישירה מחטא העגל. הבית וכליו נועדו לענות על הצורך האנושי **בהמחשה ויזואלית** ובקיום קשר עם אלוקות **ניכרת ונראית**.

ייחודיות היהדות על פני דתות עובדות האלילים היא, שכולם העדיפו מציאות מוחשית שנראית בעיניים. כולם עובדים אלים עץ ואבן שאפשר לחוות אותם באופן מוחשי. אולם היהדות מייצרת אתגר עצום: להאמין באלוקים מופשט שאינו נראה אלא רק מושג בדעת ובהתבוננות. לכן הפסוק המרכזי ביהדות הוא "שמע ישראל" – שמע מלשון הקשבה והתבוננות ולא 'תראה' ותביט. אולם בחטא העגל עשו ישראל 'עגל זהב', שכן לא היו יכולים להשתרר מהאלילות המצרית. הם התחננו למציאות מוחשית כלשהי שאפשר להתעורר ולהתעודד ממנה. וזאת מטרה מרכזית בבניית המשכן: ליצור עדות מוחשית לאלוקות שאינה מוחשית. כשאדם רואה את אור נרות המנורה, את הכרובים המעורים זה בזה ואת עשר הנסים שנעשו בבית המקדש לאבותינו – הוא מתעורר בראה גדולה.

(היסוד הזה מתאים עם שיטת רש"י הידועה (לא, יח) **שכל מעשה המשכן נאמר אחרי חטא העגל** ואין מוקדם ומאוחר בתורה).

בכך מובן שבעתים ציווי עשיית בגדי הכהונה לכבוד ולתפארת, שכן עיקר תכלית המשכן היא ללכוד את העיניים ולהעצים את הרגש האלוקות דרך חמש החושים.

[עד כאן בהיבט החיובי, אבל כך בהיבט השלילי. הרבי מליובאוויטש העניק הסבר חריף לגבי חשיבות הלבוש בצניעות. כשאישה הולכת בחוסר צניעות ומגלה טפח שאמור להיות מכוסה, היא מעבירה לזולת מסר מהותי אודות עצמה: 'אני לא מתגאה בשכל שלי ולא בלב שלי ולא באופי שלי ולא בכלל האישיות הפנימית שלי', אלא מגדירה את עצמי בגוף שלי, זה אני וזה מה שיש לי להציג לך'.

שיחת יום שמחת תורת תש"ל: לדאבוננו נעשתה באמריקה פרצה גדולה בעניין הלבושים ולכן יש להסביר שהנהגה באופן של היפך הצניעות מורה על פחיתות הכי גדולה: היא כאילו אומרת שהדרך היחידה שתמצא חן בעיני הבחור היא – לא על ידי שכל ולא על ידי רגש – אלא דווקא ע"ז שתגלה טפח שצריך להיות מכוסה. בהנהגה כזו היא נושאת שלט ומודיעה ברבים שאין לה מעלות של בן אדם: לא שכל ולא רגש ולא שאר מעלות אנושיות והמעלה היחידה שיש לה שהיא מגלה טפח].

עד כאן הסבר פשוט לחשיבות הבגדים, אבל הוא אינו מספק: עדיין לא ברורה מצוות הצניעות אפילו בחדרי חדרים כשאישה רואה? וגם למה היה קריטי מיד אחרי חטא עץ הדעת להעניק בגדים לאדם וחווה ולצוותם ללבושם?

הנה הסבר יסודי בספר החינוך והוא משתלב לעומק עם אחד היסודות המרכזיים בספר התניא.

ד. נפתח עם סיפור מצוין: מרטין (משה שמעון) גרינפלד הוא החייט המפורסם ביותר בארצות הברית. הוא תופר את החליפות לנשיאי ארצות הברית ולכוכבים אחרים ומנהל מותג יוקרתי על שמו. לא פעם ניצל את מעמדו הייחודי כדי להעביר מסרים יהודיים לנשיא. במבצע סואץ באוקטובר 1956 הוא חש חרדה עמוקה לגורלה של מדינת ישראל הצעירה. הוא הטמין חמש פתקים בחמש הכיסים של החליפה שתפר באותם ימים לנשיא אייזנהאואר: "אדוני הנשיא, אם תוציא את שר החוץ שלך, ג'ון פוסטר, לשבוע חופש, המלחמה תיגמר במהירות, אף אמריקאי לא ייפגע ותעלת סואץ תיפתח...".

אבל מה מחבר אותו לעולם הבגדים? הוא מספר סיפור מרתק: הוא נולד בצ'כסלובקיה ובגיל 16 הגיע לאושוויץ. כיון שהיה נראה נער חסון, הוא לא נשלח לתאי הגזים אלא לעבודה במכבסה. לא היה לו שום רקע בעבודה הזו והוא הבריח חזק מדי חולצה של קצין נאצי וקרע את הצווארון. הקצין הנרגז נתן לו מכות רצח וזרק עליו בזעם את החולצה. ואז נכנס לגרינפלד רעיון משוגע: הוא לבש את החולצה של הקצין הנאצי תחת מדי האסיר המפוספסים. ככה היה רגיל מהבית, ללבוש עוד חולצה תחת החולצה שלו והוא החליט להמשיך עם זה כאן.

אבל אז קרה משהו: הוא שם לב שהוא מתייחס אחרת לעצמו. מרגע שהחל ללבוש את חולצת הקצין תחת חולצת האסיר - הוא החל ללכת זקוף יותר. חולצת הקצין נתנה לו תחושה שהוא משהו, שהוא לא כמו כולם, הוא חשוב יותר. גם האסירים האחרים שראו את צווארון הקצין מציץ תחת חולצת האסיר שלו חשבו שיש לו איזה ייחוס כאן והתייחסו אליו בכבוד. אין פלא שאחרי ששרד את המלחמה בשלום, הוא לא עזב את עולם הבגדים. הוא גילה את עוצמתו של הבגד.

ספר החינוך אומר מילים חזקות:

5. ספר החינוך צט: השליח המכפר צריך להתפיס כל מחשבותיו וכוונותו אל העבודה, ולכן ראוי ללבוש בגדים מיוחדים שכאשר יסתכל בכל מקום בגופו יהיה נזכר ומתעורר בליבו לפני מי עובד.

הבגד יוצר זהות ומעורר כוונה. עד כמה שהנפש עמוקה, אבל היא נוטה ונסחפת אחרי סממנים חיצוניים כמו בגד. זאת בדיוק הסיבה שחברות עסקיות מחייבות "קוד לבוש" מכובד, משום שהבגד יוצר תודעה. כשאיש מכירות בא לעבודה מחויט בחולצה לבנה ובמכנס כהה, הוא מתייחס לעצמו ברצינות ומעריך את תפקידו.

היסוד הזה קשור למהפכה הגדולה שהנחילה היהדות: "אחרי המעשים נמשכים הלבבות". בעוד שרגילים לחשוב כי הנפש נמצאת בעולם השכלי והרגשי ואילו המעשים הם רק חיצוניים, היהדות סוברת ההיפך: הראש הולך על הרגליים והנפש מעוצבת בעזרת הבגדים החיצוניים. כאשר מגיע יום כיפור וכולם עוברים לבגדי לבן, התודעה משתנית והופכת להיות רצינית ומהורהרת יותר.

ולכן קובעת התורה (כמובא בתחילת השיעור) שהכהונה תלויה בבגדי הכהונה והמשמש בלא בגדים חייב מיתה, כי **בלי בגדי כהונה – אין תחושת כהונה!** הבגדים הם אלו שיוצרים תודעת משרת ה'.

ומכאן החשיבות הכפולה של הצניעות: הבגד הצנוע אינו חשוב רק בתור שדר לזולת, אלא מגדיר את הנפש עצמה. כשאדם נוהג בצניעות אפילו בחדרי חדרים, הוא אומר לעצמו כי הגוף הוא רק כלי בידי הקדושה. הגוף אינו מטרה, אלא החייל הנעלה של הקב"ה. הוא אומר לעצמו כי החלק העיקרי באישיותו אינו הגוף, אלא הראש והמחשבה שמכוונים את הגוף להתעלות גבוהה יותר.

אי אפשר לטעון מה משנה איך אני מתלבש, העיקר שהראש והלב שלי נמצאים במקום הנכון. זאת שטות. משום שהבגד יוצר את האדם והוא חזק מכל כוונה שהיא.

מכאן נטפס רמה גבוהה יותר אל המשמעות הפנימית-חסידיית של הלבוש. בתחילת ספר התניא מעמיד רבינו הזקן יסוד: "לבוש" הוא משל לשלושה כוחות מרכזיים באישיות שלנו: מחשבה, דיבור ומעשה. הכוחות הללו דומים ללבוש, משום שהם רק מעטה על הנפש ולא הנפש עצמה. המחשבה, הדיבור והמעשה הם כוחות חיצוניים שהאדם יכול **לבחור לשחק בהם**. הוא יכול לחשוב מחשבות אחרות מהנטייה הנפשית הפנימית שלו, הוא בוודאי יכול לשקר ולדבר דברים אחרים ממה שהוא מרגיש בתוך תוכו, וקל וחומר שהוא מסוגל לעשות מעשים שאינם משקפים את הרצון הפנימי שלו.

וכאן באה הבשורה הגדולה של היהדות: הקב"ה העמיד את הדגש על הלבושים ולא על השכל והרגשות. התורה אינה מתעסקת כמעט עם מה שאתה, אלא עם מה שאתה עושה. תשעים ותשע אחוז מהמצוות, 606 מתוך תרי"ג, הן מצוות שקשורות בדיבור ומעשה ולא בעולם הרגש הפנימי.

ישנו ביטוי קיצוני לכך: אדם שאכל מצה בליל פסח כי זה מה שכולם סביבו עשו, אבל לא התכוון ולא העריך במיוחד את המצווה – קיים אותה. ואילו אסיר יהודי במחנה עבודה נאצי שהתחנן כל הפסח לזכות לכזית מצה ולא זכה – לא קיים את המצווה. שכן ההלכה היא מעשית ולא רגשית.

מה ההיגיון? שכן התורה סוברת שהאדם הוא מה שהוא לובש. החלק החיצוני שבו - המחשבות, הדיבורים והמעשים - הם אלו שמעצבים אותו ואחרי המעשים נמשכים הלבבות.

בכך מבארים אדמור"י חב"ד נקודה יפה: פעמיים נשלחו מרגלים מהמדבר לרגל את הארץ. אולם בפעם הראשונה - כשמשה רבנו שלח אותם - השליחות נכשלה לחלוטין ואילו בפעם השנייה - כשהושע שלח מרגלים ליריחו - השליחות הוכתרה בהצלחה.

הרמז הפנימי הוא כזה: משה שלח את המרגלים לרגל את כל הארץ, מתחילתה ועד סופה. ואילו יהושע שלח אותם רק לרגל את העיר יריחו, שהייתה "מנעולה של ארץ ישראל", פתח הכניסה לארץ. ההבנה הפנימית היא שמשה שלח מרגלים לכבוש את "כל הארץ" - כלומר, את כל האישיות הפנימית של האדם, כולל השכל והרגש, וזאת משימה שהיא גדולה על האדם. יהושע, לעומת זאת, שלח אותם לכבוש רק את ה"מנעול", כלומר, רק את השליטה במחשבה, דיבור ומעשה - וגם אם הכוחות הפנימיים כמו השכל והרגש לא נכבשו. וזה בכוחו של האדם ומה שיוצר את השינוי בהמשך.

תורת מנחם תשכ"א/351: עיקר העבודה בזמן הזה היא בעניין הלבושים דמחשבה, דיבור ומעשה בלבד ולא בבידור המידות עצמם וכל שכן לא בבידור המוחין שזה יהיה רק לעתיד לבוא ... ומכל מקום נעשה על ידי הלבושים עניין היופי בכוחות הפנימיים, מדות ומוחין.

**כתיבת הדרשות והשיעורים והפצתם באופן חופשי
מתאפשרת בתמיכתם של שלוחי הרבי ברחבי תבל**

**ובחסותו האדיבה של הנגיד החסידי
ר' שניאור ורעייתו יוכבד שיחיו מינסקי
להצלחה רבה בכל ענייניהם
ולעילוי נשמת מרת
שיינא בעשא בתיה בת יוסף דב**